

the majority of the Greek wares acquired by change too. Other examples are a fragmentary neck of a hand made amphora and an imitation, fragmentary again, of an Attic West Slope oenochoe with the lower side-wall deeply reeded. For obtaining this complicated motif the local potter used a special mould that assured the regularity of the decoration.

We think that the imitations mentioned above illustrate an early stage of the transition process from Hallstatt to La Tène of the local Getic society. That is, the stage when, after a certain period during which the Greek wares had represented a largely accepted although foreign pottery, distinct from the local one, the Greek forms begin to be adopted by the native potters. This transposition took place on a small scale, of course, using the old local techniques. This visible effort to transpose as precise as possible the prototype is typical for the incipient stage of the adoption of a foreign form or motif. It precedes the stage of the adoption of both the influences of the foreign forms, more and more removed from the original, and the superior techniques.

PL. 37. UNELTE ȘI OBIECTE DIVERSE:

1. (CAT. 77). GRESIE DE ASCUȚIT.
2. (CAT. 78). FRECĂTOR DE RÎȘNIȚĂ.
3. GREUTATE DE PIATRĂ.
4. GREUTATE PERFORATĂ, REALIZATĂ DINTR-O TOARTĂ DE AMFORĂ GRECEASCĂ.
5. GREUTATE DE LUT (?).
6. SĂPĂLIGĂ DIN CORN DE CERB.

MONEDE DE BRONZ:

- 7 A, B (CAT. 81). HISTRIA, SEC. V—IV Î.E.N. (TIPUL CU ROATA).
8 A, B (CAT. 82). HISTRIA, SEC. IV Î.E.N. (TIPUL CU ZEUL FLUVIAL).

PL. 37 — OUTILES ET OBJETS DIVERSES:

1. (CAT. 77) GRÈS À AIGUISER.
2. (CAT. 78) PILON D'UNE MOULIN À BRAS.
3. POIDS EN PIERRE.
4. POIDS PERFORÉE RÉALISÉE D'UNE ANSE AMPHORIQUE GRÈCQUE.
5. POIDS (?) CÉRAMIQUE.
6. PIOCHE EN BOIS DE CERF.
— MONNAIES EN BRONZE:
7. A, B. (CAT. 81) HISTRIA, V^e—IVe SIÈCLE AV.N.È. (LE TYPE À ROUE).
8. A, B (CAT. 82) HISTRIA, IVe SIÈCLE AV.N.È. (LE TYPE AVEC LE DIEU DU FLEUVE).

PL. 37. TOOLS AND OTHER OBJECTS: 1. (CAT. 77). WHETSTONE. 2. (CAT. 78). HAND MILL STONE. 3. STONE WEIGHT. 4. WEIGHT CUT FROM A GREEK AMPHORA HANDLE. 5. CLAY WEIGHT (?). 6. STAG HORN HOE.

BRONZE COINS: 7A, B. (CAT. 81). HISTRIA, 5 TH — 4 TH CEN. B.C., (THE 'WHEEL' TYPE). 8A, B. (CAT. 82). HISTRIA, 4 TH CEN. B.C. (THE 'RIVER GOD' TYPE).

The Greek pottery is represented by fragmentary amphorae and pottery of current use.

Among the 45 stamped handles and amphora necks: 24 are from Thasos, 7 from Rhodes, 5 from Sinope, 4 from Chersonesus, 3 from Heraclea Pontica and 2 from undetermined centers. We may add some fragments of unstamped twin handled amphorae from Kos (3rd—2nd cen. B.C.).

Most of the stamps date from the 4th and the 3rd cen. B.C., only few going down to the first decades of the 2nd century B.C. A single one could be for sure dated in the second half of the 2nd century. That may be one of the explanations of the predominance of Thasos among the Greek centers (53%), knowing that the Thasian trade was very active after the middle of the 4th century B.C.

The Greek pottery of everyday use is made on the wheel. The clay is gray or red, with grits and mica. The forms are: shallow and deep bowls, plates and lekanoi with flat or incurved lip, decorated by waving incised lines or undecorated, having one to four horizontal handles or without them.

EMISIUNI MONETARE ALE GEȚILOR DIN NORDUL DOBROGEI-MONEDELE DE TIP MĂCIN*

ERNEST OBERLÄNDER-TÂRNOVEANU

Ultimele cercetări de sinteză tind să considere că triburile getice din Dobrogea au rămas în afara zonei de manifestare a monetăriei tradiționale geto-dacice și în mod paradoxal, chiar în afara zonei de circulație a monedelor geto-dacice emise la nord de Dunăre.

Cauzele acestui fenomen destul de greu de explicat au constituit chiar obiectul unui studiu special al cercetătorului C. Preda.¹

Într-adevăr lipsa unor descoperiri certe din ultimele decenii conduceau spre această concluzie și aruncan o îndoială asupra informațiilor mai vechi, care vorbeau despre descoperiri de monede dacice în Dobrogea.²

Descoperirile recente vin să aducă o nouă lumină asupra acestui important aspect al vieții economice și politice a populației locale din Dobrogea și repun în drepturi afirmațiile lui C. Moisil din primele decenii ale secolului nostru.

O cercetare detaliată în colecțiile Muzeului „Delta Dunării” din Tulcea, a Muzeului județean de istorie din Galați, în diverse colecții particulare din județul Tulcea, a dus la descoperirea unor monede care se leagă tipologic de marele grup al monedelor geto-dacice de tip Filip al II-lea al Macedoniei.

Monedele pe care le publicăm și le atribuim geților nord-dobrogeni nu sînt propriu-zis inedite, dar pînă acum nu se cunoștea nici un loc de descoperire pentru ele.

Este vorba de tipul monetar clasificat de C. Preda în lucrarea sa de referință asupra monetăriei geto-dacice în categoria „Prundu-Jiblea, seria adiacentă a și b”.³

Considerăm că nu este inutil să dăm și descrierea acestor monede:

Av. Cap uman din profil spre dr., părul și barba sînt redată prin bucle sinuoase. Suvițele din partea superioară se adună toate în creștetul capului.

Privirea este expresivă, nasul fin, gura conturată, gîtul detașat de corp.

Rv. Călăreț cu calul la pas, spre st.

Călărețul poartă în cap coif cu crinieră.

Prima descoperire pe care am cunoscut-o s-a făcut la Măcin. În colecția Tăune Ion, din această localitate se păstrează o monedă de acest fel, descoperită în 1961 pe dealul Ūrliga, aflat la nord de oraș.⁴ (catalog nr. 1).

În colecțiile Muzeului „Delta Dunării” din Tulcea se găsește o monedă asemănătoare cu loc de descoperire nesigur⁵ (inv. 10.411; catalog nr. 3). O a treia monedă a fost descoperită în zona Mahmudiei și a fost donată Muzeului Județean de Istorie, din Galați, de către St. Eniceicu⁶. (inv. 6600, catalog nr. 2).

În colecția Cucula Elefterie din Tulcea se află o monedă de același tip cu cele de mai sus, dar diferită în ceea ce privește stilul. Ea a fost descoperită la Parcheș, com. Somova și făcea parte dintr-un tezaur de aproximativ 70 monede⁷. (catalog nr. 4). Ea se apropie mult de „seria adiacentă B” (pl. XXXII 14). Monedele noastre vin să se adauge celor similare din col. Darie, publicate de C. Preda, care foarte probabil provin realmente din nordul Dobrogei.⁸

Grație amabilității cercetătorului Oct. Hiescu, de la C.N. al BARSR am putut beneficia de noi date despre descoperiri de monede similare care s-au făcut în Dobrogea de Nord. O monedă păstrată în această colecție provine tot de la Măcin, iar altele asemănătoare cu cea din col. Cucula, au fost descoperite într-un tezaur de la Niculițel-Sarica, împreună cu monede thasiene și imitații după monedele thasiene⁹.

Din informațiile transmise de V. H. Baumann, muzeograf la Muzeul „Delta Dunării”, în anii anteriori lui 1970, un tezaur de monede similare cu cele pe care le publicăm, a fost descoperit, cu prilejul plantării vicii la Niculițel-Bădila. Monedele au ajuns în colecția școlii din Carcaliu, jud. Tulcea, unde le-a văzut și de unde au dispărut fără urmă.¹⁰

Din cele expuse mai sus se conturează clar o arie de descoperiri care urmează linia Dunării de la Măcin pînă la Mahmudia, cu o concentrare de tezaure în zona Niculițelului, elucidându-se astfel proveniența monedelor „Prundu-Jiblea, seria adiacentă a și b”¹¹.

Păstrînd tradiția numirii tipurilor monedelor geto-dacice după localitatea unde s-a făcut prima sau cea mai importantă descoperire considerăm că nu greșim dacă socotim vechea „serie adiacentă” a tipului Prundu-Jiblea, drept un tip aparte și îl numim tipul „Măcin”¹².

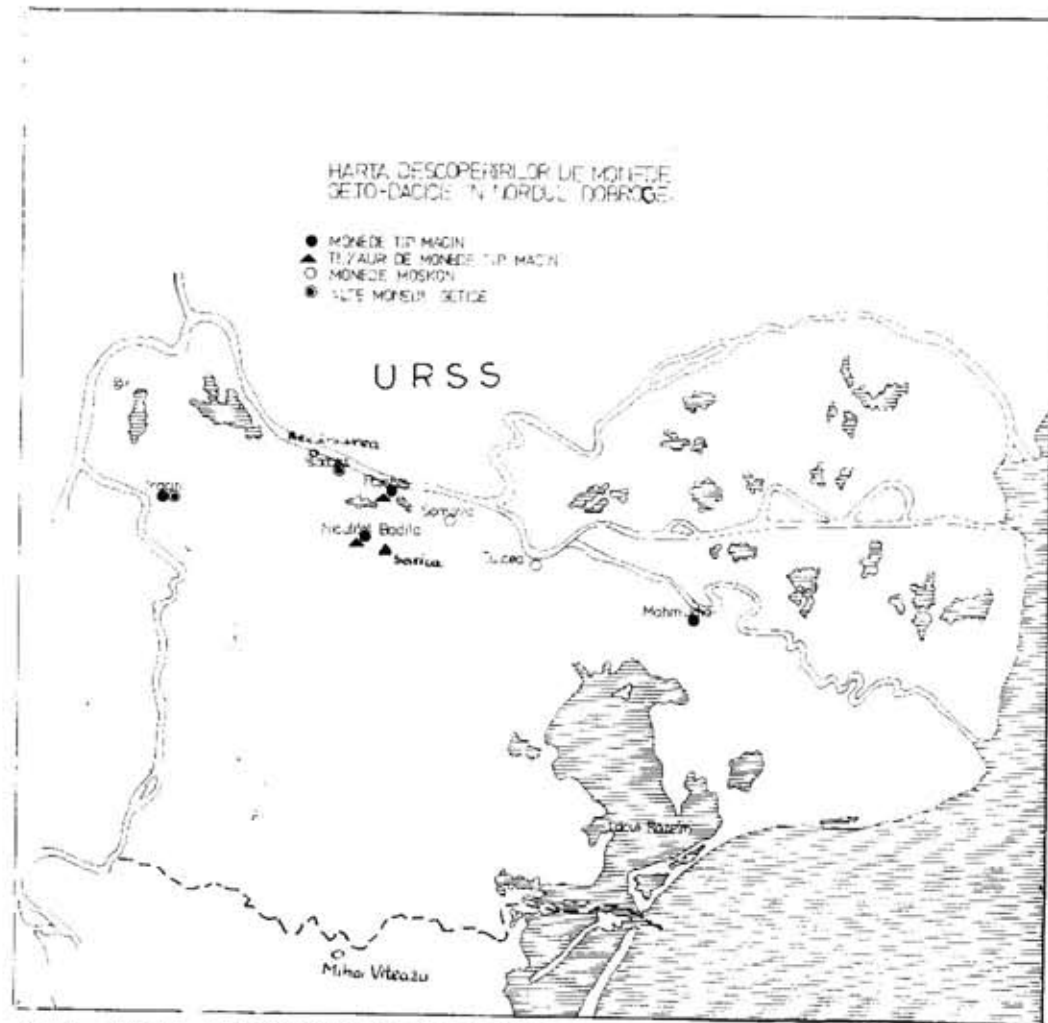
De fapt deosebirea dintre tipul Prundu-Jiblea și seria adiacentă a și b a fost subliniată și de C. Preda, ele diferă atît din punct de vedere al nominalului cît și din punct de vedere stilistic.¹² Legătura dintre cele două grupe se datorează faptului că monedele de tip Măcin au împrumutat unele elemente tipologice de la cele de tip Prundu-Jiblea. Monedele de tip Măcin care s-au păstrat sînt puțin numeroase și alcătuiesc două grupe stilistice distincte, care reflectă probabil și o diferențiere cronologică.

Prima grupă, pe care am numit-o faza I cuprinde monedele 1-3 din catalogul nostru și monedele publicate de C. Preda ca făcînd parte din „serie adiacentă a”¹³, este mai timpurie. Stilul este îngrijit, desenul destul de realist, încercînd să se apropie de proporțiile normale ale corpului uman și animal. Ele par a fi emise cu două sau trei perechi de ștanțe diferite.

Cea de a doua grupă, faza II, cuprinde moneda nr. 4 din catalog, monedele din „serie adiacentă b” a lui C. Preda¹⁴ și unele monede păstrate la CNBARSR.

Desenul este mult mai stilizat și mai stingaci, detaliile anatomice (nas, gură, gît) sînt deosebite, calul mai disproporționat. Monedele din această grupă aparțin probabil unei faze ulterioare și finale în cadrul activității de emisie a tipului Măcin. Monedele din faza a doua par să fi utilizat și ele cel puțin două ștanțe diferite.¹⁵

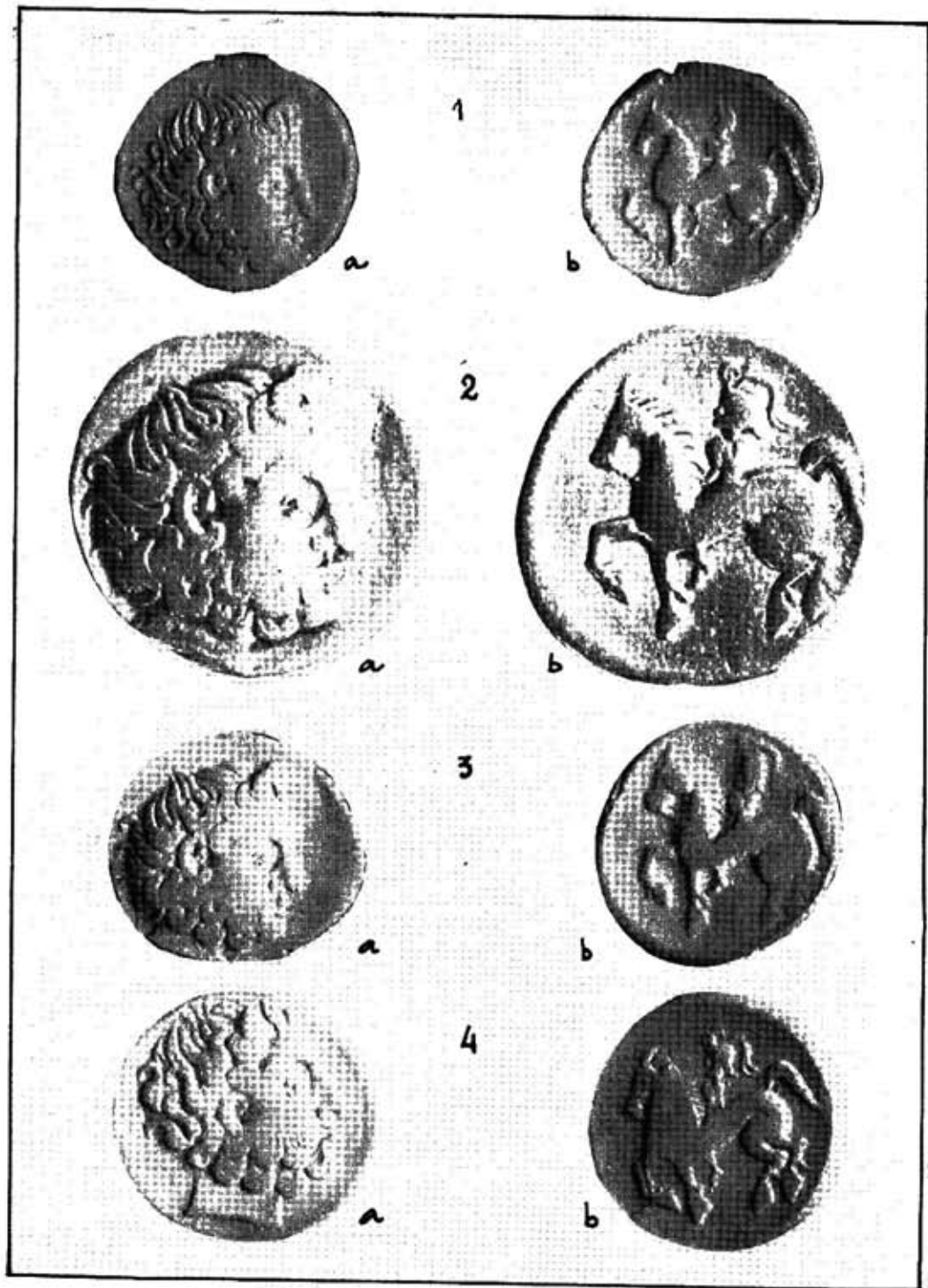
Comparînd stilul monedelor de tip Măcin cu cel al celorlalte emisii monetare geto-dacice din zonele învecinate, observăm calitatea vădit mai bună a monedelor din Dobrogea și tehnica lor mai îngrijită. Acest lucru este valabil chiar și pentru exemplarele din faza a II-a. Analiza stilului și tehnicii monedelor de tip Măcin ne dovedește că meșterii monetari din Dobrogea erau suficient de stăpîni pe tainele meseriei ca să se elibereze de prototipul macedoncan în ceea ce privește nominalul și unele elemente stilistice, coafură, formă și expresia feței, coiful cu crinieră.

PL. 1 — HARTA DESCOPERIRILOR DE MONETE GETICE DIN NORDUL DOBROGEL.
PL. 1 — LA CHARTE DES DÉCOUVERTES DES MONNAIES GÉTIQUES AU NORD DE LA DOBROUDJA.

Stabilirea cronologiei emiterii monedelor de tip Măcin este dificilă, datorită numărului mic de exemplare păstrate și datorită lipsei unor tezaure accesibile. Datorită acestui fapt cronologia, cel puțin pentru faza inițială nu se poate stabili decât pe baza analizei stilistice.

Post-quem-ul începerii emiterii este oferit de cronologia monedelor de tip Prundu-Jiblea. Deși ne lipsește veriga de legătură între cele două tipuri și distanța între zonele de circulație este mare, este clar că monedele de tip Măcin au împrumutat unele elemente de stil de la primele, deci le sînt posterioare. Acceptînd ca dată de emisie a monedelor de tip Prundu-Jiblea sfîrșitul secolului al III-lea î.e.n. și primele decenii ale secolului al II-lea¹⁶, putem considera ca dată de început a emiterii monedelor de tip Măcin cel mai tîrziu jumătatea secolului II î.e.n.

Dată finală a emiterii sau mai probabil a circulației este jalonată de tezaurul de la Sarcia-Niculitel, unde monede de tip Măcin, faza II, apar asociate cu monede thasiene și imitații ale acestora, deci probabil sfârșitul secolului al II-lea î.e.n. și începutul sec. I î.e.n.

Un alt reper cronologic este oferit de compararea tipului Măcin cu tipul Adincata-Mănăstirea, care provine și el din tipul Prundu-Jibla.¹⁷ Tipul Adincata-Mănăstirea prezintă asemănări stilistice cu tipul Măcin, asemănări care derivă atât din sursa lor comună, cât și dintr-o posibilă influență a monedelor de tip Măcin asupra genezei emisiunilor Adincata-Mănăstirea. Cum monedele de tip Adincata-Mănăstirea sunt datate tot în a doua jumătate a secolului II și primele decenii ale sec. I î.e.n., ele pot fi considerate ca un ante-*quem* pentru începutul emiterii monedelor de tip Măcin. Diferența mare dintre stilul și tehnica celor două tipuri nu trebuie să indice în mod necesar o mare distanță în timp între ele. Credem că este vorba în primul rând de o diferență în ceea ce privește abilitatea tehnică a gravurilor și celorlalți meșteri monetari, cei ai geților dobrogeni fiind superiori celor din Cimpia Munteniei și Oltenia de Est. În ceea ce privește monedele cu legenda ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΟΣΚΩΝΟΣ, care au fost emise și au circulat în aceeași zonă, ele prezintă similitudini ponderale cu monedele de tip Măcin ambele fiind emise după greutatea asemănătoare cu ale didrahmelor.¹⁸

În schimb ele se deosebesc în mod radical în ceea ce privește concepția politică a autorității care le-a emis. Moskon fiind printre puținii conducători din sec. III-II, din spațiul carpato-dunărean, care a pus să i se graveze numele și titlul pe monede. Lipsa legendei leagă direct monedele de tip Măcin de marca familie a monetăriei geto-dacice anonime. Deși nu știm siguri că datarea monedelor lui Moskon în a doua jumătate a secolului III î.e.n.¹⁹ corespunde realității, noi înclinăm s-o coborâm spre începutul secolului II î.e.n.²⁰ monedele regelui Moskon, par să premeurgă în timp pe cele de tip Măcin.

În afara monedelor de tip Măcin, în Dobrogea au circulat și monede emise de triburile înrudite din Muntenia și Moldova.

La Isaccea a fost descoperită o monedă de tip Virteju.²¹ O monedă de tip Dumbrăveni a fost descoperită la Constanța, în zona portului, fiind păstrată în col. dr. Dorin Nicolae din Tulcea.²²

De altfel monede getice de tipul Adincata-Mănăstirea au fost descoperite în sudul Dobrogei la Cavarna și la Varna.²³ În această categorie trebuiesc incluse și monedele getice menționate de C. Moisil ca provenind din Dobrogea.²⁴

Alături de monedele geto-dacice care aveau ca prototip emisiunile regelui macedonean Filip II, în Dobrogea au circulat și imitații ale tetradrahmelor thasiene și ale denarilor romani republicani, datorate atât triburilor thraace din Sud, cât și triburilor geto-dacice de la nord de Dunăre.²⁵

În lumina noilor descoperiri Dobrogea se integrează și ea în mod firesc atât în aria de manifestare a monedei geto-dacice, cât și în aria de circulație a monedelor geto-dacice emise dincolo de Dunăre.

PL. 2 — MONEDE TIP MĂCIN.

1.A, B — MĂCIN (FAZA I, CAT. 1) MĂRITĂ DE 1,5X

2. A, B — MAHMUDIA (ZONA) (FAZA I, CAT. 2) MĂRITĂ DE 2X

3. A, B — NORDUL DOBROGEI (FAZA I, CAT. 3) MĂRITĂ DE 1,5X

4. A, B — PARCHES (FAZA II, CAT. 4) MĂRITĂ DE 1,5X

PL. 2 — MONNAIES DE TYPE MĂCIN.

1.A, B. — (1re PHASE, CAT. NO. 1) 1,5X

2.A, B — MAHMUDIA (ZONE) (1re PHASE, NO. 2) 2X

3.A, B — DOBROUDJIA DE NORD, PASSIM. (1re PHASE, CAT. 3) 1,5 X

4.A, B — PARCHES (1re PHASE, CAT. 4) 1,5 X.

Izolarea Dobrogei față de acest fenomen general în spațiul geografic balcano-carpato-dunărean era foarte greu de explicat și mai ales de acceptat în condițiile relațiilor continue, atât economice, cât și politice și culturale care au existat între populațiile care locuiau pe ambele maluri ale Dunării.²⁶ Descoperirea monedelor getice emise dincolo de Dunăre în Dobrogea atestă existența în sec. II—I î.e.n. a unei circulații monetare în ambele sensuri în cadrul raporturilor economice între triburile geto-dacice.

Monedele de tip Măcin dovedesc existența unei formațiuni politice locale în partea de nord a Dobrogei, în vecinătatea Dunării, suficient de dezvoltată și structurată politic ca să poată emite monedă. Deși nu știm în ce raporturi se găsea această formațiune cu cea a basileului Moskon, am putea presupune că suprapunerea ariilor de circulație înseamnă și continuitate, chiar dacă pe moment acest lucru este ipotetic. Existența formațiunilor politice ale getilor nord-dobrogeeni poate fi urmărită în tot secolul II și la începutul secolului I î.e.n., fiind apoi dovedită de izvoarele literare din sec. I î.e.n.

Prezența unor elemente comune în emisiunile getilor din Dobrogea de nord cu cele ale triburilor din Muntenia și Oltenia de est în sec. II—I î.e.n., aduce noi elemente privind relațiile culturale din această arie.

Descoperirea emisiunilor monetare de tip tradițional geto-dacic în Dobrogea este încă o dovadă a dezvoltării unitare a civilizației geto-dacice în întreg spațiul carpato-dunăreano-pontic.

CATALOG

MONEDE GETICE TIP MĂCIN

Faza I

Măcin — Dealul Urtiga

1. AR 7,88 gr / 23 mm
Av 1—Rv 1
Col. Ion Tăune — Măcin Pl. 2, nr. 1, a, b.

Mahmudia (zona)

2. AR 7,44 gr / 22 mm
Av 2 — Rv 2
Col. St. Enicicieu — Mahmudia, Muzeul județean de istorie Galați
Inv. 6600 Pl. 2 nr. 2 a, b.
Av. 2 — Rv. 2

Nordul Dobrogei

(zona Măcin-Tulcea sau Telița)

3. AR 7,10 gr / 22 mm
Av. 2 — Rv 2
MDDT. Inv. 10.411 = Catalogul expoziției 2500 de ani de circulație monetară la Gurile Dunării, Tulcea mai-iunie 1977. Pl. 2 nr. 3 a, b.

Faza II

Parches

4. AR 7,92 gr / 24 mm
Col. Cucula Elefterie — Tulcea Pl. 2 nr. 4 a, b.
Av. 1 — Rv. 1

NOTE

x Acest articol prezintă parțial textul comunicării cu același titlu prezentat la sesiunea de comunicare organizată de Muzeul de Istorie Națională și Arheologie din Constanța, la Medgidia în aprilie 1978.

1. C. Preda, *Monedele geto-dacilor*, București, 1973, p. 180-181, mai departe, M.G.D.; idem, *De ce nu s-au emis monede geto-dacice în Dobrogea*, în *BSNR*, 67-69, 1973-1975, p. 63-68.

2. C. Moisil, *Namismatica Dobrogei*, (tiraj aparte din *Arhiva Dobrogei*, 1, 1916, p. 32, fig. 37; idem, *Introducere în numismatica dobrogeană*, în *Dobrogea, Cincizeci de ani de viață românească*, București, 1928, p. 169-171.
3. C. Preda, *MGD*, p. 152 și 154-155, pl. XXXII, 13, 14, 15.
4. Mulțumim și cu acest prilej tov. Ion Tăune pentru amabilitatea de a ne fi pus la dispo-

ziție spre publicare moneda și informațiile pe care ni le-a furnizat.

5. Este posibil ca moneda să provină din col. H. Săpușnic, donată în urmă cu două decenii muzeului. Asupra locului de proveniență a monedelor din această col. vezi Oct. Iliescu, *Solidus emis de Theodosius I găsit în nordul Dobrogei (Contribuții la numismatica theodosiană, Pontica*, 5, 1972, p. 525, notele 1 și 3. După alte informații moneda ar proveni de la Telița, fiind donată de El. Cucula.
6. Adresem cele mai calde mulțumiri kolegei Aneta Anghel, directoarea Muzeului județean de istorie din Galați pentru permisiunea de a publica aici, înainte de publicarea în comun a întregii colecții Enicicieu.
7. Mulțumim încă odată tov. Cucula Elefterie pentru amabilitatea sa deosebită și pentru informațiile date.
8. C. Preda, *MGD*, p. 152.
9. Transmitem și pe această cale cele mai sincere mulțumiri tov. Oct. Iliescu pentru sfaturile, sprijinul și informațiile pe care ni le-a dat permanent, ca și pentru permisiunea de a utiliza la această lucrare datele inedite pe care le deține în această problemă.
10. Mulțumim tov. V. H. Naumana pentru informațiile furnizate.
11. Credem că nu este lipsit de interes să amintim că aria de circulație a acestor monede coincide cu zona dobrogeană în care apar toponime celtice ca Arrubium, Noviodunum, Aegyssus, deși în faza actuală a cercetărilor este dificil de făcut o legătură între cele două fenomene. În ceea ce privește piesele din *seria adiacentă b* publicate de Desseffy, 1243, ca provenind din Transilvania și Piek, 229, de la Győr, avem dubii asupra locului de proveniență.
11 bis. Tipul Măcin a fost prezentat de noi în catalogul „2500 de ani de circulație monetară la Gurile Dunării” Tulcea, mai 1977, nesemnlat, dar datarea propusă acolo este prea înaltă.
12. C. Preda, *MGD*, p. 154-155.
13. *ibidem*, p. 152, pl. XXXII, 13.
14. *ibidem*, p. 152, pl. XXXII, 14, 15.
15. În ambele cazuri s-au avut în vedere și monedele publicate de C. Preda, *MGD*, pl. XXXII, 13 și 14-15.
16. C. Preda, *MGD*, p. 158.
17. *ibidem*, p. 198 și 213.
18. *ibidem*, p. 181, R. Ocheșanu, *Monedele basileului, Moskon, aflate în colecțiile Muzeului de Arheologie — Constanța*, în *Pontica*, 3, 1970, p. 125-129.
19. R. Ocheșanu, *Pontica*, 5, 1972, p. 127-128.
20. Datarea modelelor de tip Moskon spre primele decenii ale secolului al II-lea se bazează pe sistemul ponderal după care

au fost emise, acela al didrahmelor care caracterizează emisiunile geto-dacice, din sec. II—I î.e.n. Vezi C. Preda, *MGD*, p. 378-379.

21. Informație datorată tov. Oct. Iliescu.
22. Informație ing. Pestrițu Eugen, care a donat moneda descoperită de el dr. Dorin Nicolae.
23. Pentru Cavarna, vezi N. Mușmov, *IBAD*, 2, 1911, p. 281-282, iar pentru Varna, vezi C. Preda, *MGD*, p. 209, 38.
24. Vezi supra nota 2.
25. Pentru originea imitațiilor thasiene și difuzarea lor pe teritoriul României, vezi Eug. Chirilă și Gabriel Mihăescu, *Tezaurul monetar de la Căprioara. Contribuții la studiul cronologic și circulației tetradrahmelor Macedonici Prima și ale insulei Thasos*, Muzeul județean Dimbovița, 1969, p. 27.
În col. MDDT, se află o imitație a tetradrahmelor thasiene descoperită pe teritoriul județului, inv. 11.756. Imitații ale monedelor thasiene apar și în tezaurul de la Sarica-Niculitel, menționat mai sus. Pentru imitațiile după denarii romani republicani, vezi C. Preda, *MGD*, p. 345-352.
În colecțiile aceluiași muzeu există două imitații ale denarului, inv. 10.563 și 10.951 = Gh. Poenaru Bordea, *Câteva date noi privind circulația denarilor romani republicani în Dobrogea, Pontica*, 7, 1973, p. 222-223, nr. 6 și 7. De asemenea Oct. Iliescu, *Cu privire la tezaurul de denari romani din timpul republicii găsit în 1969 la Murișghiol, jud. Tulcea*, în *Pontica*, 7, 1973, 208-210.
26. Pentru lipsa unei monetații locale de tip macedonean în Dobrogea, vezi, C. Preda, *BSNR*, 67-69, 1973-1975, p. 63-68. Lipsa de descoperiri de monede emise de triburile din stînga Dunării i se părea suspectă și autorului. Pentru relațiile dintre populațiile de pe ambele maluri ale Dunării, vezi Fl. Preda, *Procesul de pătrundere al mărșurilor grecești și consecințele acestuia în Dacia extracarpatică*, în *Apulum*, 11, 1973, p. 37-80. Pentru pătrunderea spre sud sau spre nord a emisiunilor triburilor de la Nord de Dunăre și din Balcani vezi C. Preda, *MGD*, p. 209, 240, pentru circulația monedelor de tip Adimeata-Mănăstirea și Virteju dincolo de Dunăre și p. 332-338, pentru circulația monedelor de tip Alexandru cel Mare — Filip III Arideul la nord de fluviu. De asemenea, vezi: C. Moisil, *Monede și tezaur monetare*, în *BSNR*, 10, 1913, p. 21.
Vezi de asemenea V. Mihăilescu-Birliba, *Descoperirile monetare și legăturile dintre tracii sud-dunăreni și lumea geto-dacă*, în *Mem. Ant.*, 3, 1971, p. 193-207.

En vertu des recherches entreprises dans des diverses collections numismatiques, l'auteur a trouvé une série de monnaies d'argent qui appartiennent au grand ensemble de monnaies daco-gètes ayant comme prototype les tétradrachmes de Philippe II, roi de Macédoine.

Les monnaies présentées ici, frappées dans un atelier des tribus gètes localisé au nord de la Dobroudja, ne sont pas, pour ainsi dire, inédites. Elles ont été classifiées par C. Preda, dans son ouvrage « *Les monnaies des gèto-daces* » dans le type « Prundu-Jiblea série adyacente a et b, » mais jusqu'ici le lieu de découverte d'aucune des pièces de cet ensemble n'était pas connu.

Le lot de monnaies de la série « adyacente a et b » accuse des traits particuliers tant du point de vue stylistique que du point de vue pondéral.

Suivant la tradition d'appeler les types monétaires daco-gètes d'après le nom du lieu de découverte des premières ou des plus fréquentes pièces, l'auteur propose de nommer la série « adyacente a et b » du type « Prundu-Jiblea » « *Le type Macin* ».

Monnaies gètes de « type Macin » ont été découvertes à Macin, Parches, Mahmudia (zone), Niculițel-Sarica et Niculițel-Bădila. Il y a encore des monnaies trouvées au nord de la Dobroudja dont le lieu de découverte n'a pas été localisé.

Il y a encore à signaler le fait qu'à Niculițel-Sarica et Niculițel-Bădila on a découvert des trésors monétaires, celui de Sarica contenant en dehors des monnaies de « type Macin », aussi des tétradrachmes thassiennes originaires ou imitées.

L'auteur a eu en étude des monnaies découvertes à Macin (1er n° du catalogue), Mahmudia (n° 2), le nord du Dobroudja (n° 3) et Parches (n° 4).

Du point de vue stylistique, les monnaies du type Macin appartiennent à deux groupes distincts, qui représentent certainement deux étapes chronologiques dans l'activité de l'atelier autochtone qu'on a convenu de nommer « Phase I » et « Phase II ».

La phase I (série « adyacente a ») de C. Preda renferme les monnaies 1—3 du catalogue, la phase II (série « adyacente b ») le numéro 4 du catalogue.

L'intégration chronologique des émissions de type Macin est difficile à établir, surtout en ce qui concerne la date du début.

L'analyse stylistique et la chronologie des types de monnaies apparentées (le type Prundu-Jiblea et Adineata-Mănăstirea) nous conduit à fixer le commencement des émissions du nord de la Dobroudja au plus tard vers la moitié du IIe siècle av. n.è. L'étape finale de leur circulation peut être datée à l'aide du trésor de Sarica (renfermant aussi des monnaies thassiennes) vers la fin du IIe siècle et le commencement du Ier siècle av. f. e.

Le nombre réduit des découvertes aussi comme le petit nombre des coins utilisés nous conduit à apprécier que le monnayage de type Macin n'a pas été ni trop prolongé ni trop abondant.

Du point de vue stylistique, les monnaies de type Macin se rattachent évidemment à d'autres émissions gètes comme au type Prundu-Jiblea et spécialement au celui d'Adineata-Mănăstirea, qui paraît avoir reçu une certaine influence de celui-là.

Pourtant, le stade actuel de l'information ne permet pas de conclure de manière satisfaisante ni sur l'origine, ni sur la ressemblance du monnayage de type Macin avec les autres émissions connues.

Les monnaies de type Macin ont été émises et ont circulé sur le même territoire que les monnaies portant la légende ΒΑΣΙΛΕΩΣ ΜΟΣΚΩΝΟΣ que nous avons datées, à la fin du IIIe siècle et au commencement du IIe siècle av. n. e., mais nous ne savons pas si elles ont été émises par une même formation politique.

Il semble qu'en dépit de la ressemblance de l'étalon monétaire, les deux types décèlent des conceptions politiques nettement distinctes.

La découverte des monnaies de type Macin, qui appartiennent à la grande série de la monnaie anonyme daco-gète contredit l'ancienne hypothèse que les gèto-daces de Dobroudja ne se sont pas encadrés dans le phénomène monétaire des zones transdanubiennes.

L'existence des monnaies de Moskon, comme celle des monnaies de type Macin prouve que dans le nord de la Dobroudja il y avait, dans les siècles III—I av. n. e., des puissantes formations politiques autochtones capables de frapper des monnaies.

Ce phénomène prouve encore une fois l'unité de la civilisation daco-gète sur toute l'aire géographique carpatho-danubienne-pontique.

